

## Особливості трансформації освіти й духовності в епоху глобалізації та космізації

*Поліщук Н. В., Рівненський державний гуманітарний університет*

У статті показано, що з настанням XXI ст. людська цивілізація вступила в нову епоху свого розвитку – епоху антропокосмічної інформаційно-високотехнологічної цивілізації, яка є перехідним етапом до майбутньої ноосферно-космічної цивілізації і характеризується розгортанням новітньої інформаційно-високотехнологічної революції, глобалізацією, космізацією суспільних процесів тощо. Встановлено, що сучасний інформаційно-високотехнологічний період розвитку суспільства позначений загостренням глобалізаційних процесів, екологічної і кліматичної криз, нагальною необхідністю вирішення проблеми виживання людства та збереження цивілізації. Тому існує потреба створення та впровадження новітніх освітніх стратегій як для середньої, так і для вищої школи з орієнтацією на формування високодуховних цінностей молоді, які спрямовані на формування ноосферно-космічних світоглядних позицій людини майбутнього. Відповідно до цього всебічного значення набуває формування нової освітньої парадигми – ноосферно-космічної, філософське осмислення якої полягає у формуванні високодуховного, космічно-божественного типу особистості. Показано, що освіта та її пришвидшення – це не тільки нагромадження науково-технічних, технологічних, інформаційних і гуманітарно-мистецьких знань, а й формування духовного мислення, свідомості й світогляду, зміцнення віри у свої сили, вміння діяти, будувати свої відносини з навколишнім світом на новій високодуховній, ноосферно-космічній основі. Встановлено, що така освітня трансформація не тільки значно одухотворить, облагородить і прискорить процеси взаємодії у системі «Людина – суспільство – природа – Космос», але й сприятиме формуванню нових засобів і прийомів життєдіяльності молоді людини за умов сучасної антропокосмічної інформаційно-високотехнологічної цивілізації, як перехідної фази до майбутнього високодуховного ноосферно-космічного способу організації суспільного життя. Тому в даному дослідженні цивілізаційних змін, трансформації освіти і духовності в епоху глобалізації і космізації подано ряд основоположних визначень: антропокосмічна інформаційно-високотехнологічна цивілізація, ноосферно-космічна цивілізація, освіта та філософія освіти, концепція ідеального образу людини майбутнього.

**Ключові слова:** цивілізація; освіта; духовність; суспільство; космізація; ноосферно-космічний; інформаційно-високотехнологічний; антропокосмічний; космічно-божественний; майбутнє людства

## Features of transformation of formation and spirituality during an epoch of globalization and cosmic

*Polischuk N. V., Rivne State Humanitarian University*

The article shows that with the onset of the XXI century human civilization entered a new era of its development – the era of anthropocosmic information-hightechnology civilization, which is a transitional stage to the future noosphere-cosmic civilization and is characterized by the deployment of a new information-hightechnology revolution, globalization, and the cosmization of social processes. Moreover, the modern information-hightechnology period of the development of society is marked by the aggravation of globalization processes, ecological and climatic crises, the urgent need to address the problem of human survival and the preservation of civilization. Consequently, there is a need to create and implement new educational strategies for both the secondary and higher schools with an orientation toward the formation of highly spiritual values, for young people that are aimed at shaping the noospheric-cosmic worldview of the future man. As a result, the formation of a new educational paradigm – the noosphere-cosmic, whose philosophical comprehension consists in the formation of a highly spiritual, cosmically-divine type of personality, acquires all-round significance. Moreover, during the transition to an information-hightechnology noosphere-space society, it is necessary to prepare a person for the rapid perception and processing of large volumes of world information, for mastering the latest information technologies, and therefore one must inevitably turn to basic philosophical and educational bases. It is shown that education and its acceleration – is not only the accumulation of scientific and technical, technological, information and humanitarian and artistic knowledge, but also the formation of spiritual thinking, consciousness and world outlook, the strengthening of faith in one's own strengths, the ability to act, build their relations with the surrounding world on a new highly spiritual, noosphere-cosmic basis. Moreover, such an educational transformation will not only significantly spiritualize, ennoble and accelerate the processes of interaction in the system «Man – Society – Nature – Space», but will also assist in the formation of new means and methods of life of a young man in the conditions of modern anthropocosmic information-hightechnology civilization, as a transitional phase to a highly spiritual noosphere-cosmic way of organizing public life. It is

found out that the man of the future – is the harmony of the highest qualities of mind and spirituality in harmonic union with the emotional and physical body, aimed at the realization of inner creative potentials on the scales of the Earth and the cosmos. The latter statement can serve as a warning about the inevitability of the threat of the existence of mankind, and therefore it is necessary to immediately introduce into the educational process the concept of a highly spiritual personality of the noospheric-cosmic future of mankind. As a result of the study of civilizational changes, the transformation of education and spirituality in the era of globalization and cosmization, a number of fundamental definitions are presented: anthropocosmic information-hightechnology civilization, noosphere-cosmic civilization, education and the philosophy of education, the concept of the ideal image of the future man.

**Keywords:** *civilization; education; spirituality; society; space; noosphere-cosmic; information-hightechnology; anthropocosmic; cosmic-divine; the future of mankind*

## Особенности трансформации образования и духовности в эпоху глобализации и космизации

Полищук Н. В., Ровенский государственный гуманитарный университет

В статье показано, что с наступлением XXI ст. человеческая цивилизация вступила в новую эпоху своего развития – эпоху антропокосмической информационно-высокотехнологической цивилизации, которая является переходным этапом к будущей ноосферно-космической цивилизации и характеризуется развертыванием новейшей информационно-высокотехнологической революции, глобализацией и космизацией общественных процессов. Вместе с тем современный информационно-высокотехнологический период развития общества обозначен обострением глобализационных процессов, экологических и климатических кризисов, неотложной необходимостью решения проблемы выживания человечества и сохранения цивилизации. Следовательно, существует потребность создания и внедрения новейших образовательных стратегий как для средней, так и для высшей школы с ориентацией на формирование высокодуховных ценностей молодежи, которые направлены на формирования ноосферно-космических мировоззренческих позиций человека будущего. В результате чего всестороннее значение приобретает формирование новой образовательной парадигмы – ноосферно-космической, философское осмысление которой состоит в формировании высокодуховного, космически-божественного типа личности. Показано, что образование и его ускорение – это не только накопление научно-технических, технологических, информационных и гуманитарно-художественных знаний, а и формирование духовного мышления, сознания и мировоззрения, укрепление веры в свои силы, умение действовать, строить свои отношения с окружающим миром на новой высокодуховной, ноосферно-космической основе. Кроме того такая образовательная трансформация не только значительно одухотворит, облагородит и ускорит процессы взаимодействия в системе «Человек – общество – природа – Космос», но и будет оказывать содействие формированию новых средств и приемов жизнедеятельности молодого человека в условиях современной антропокосмической высокотехнологической цивилизации как переходной фазы к высокодуховному ноосферно-космическому способу организации общественной жизни. В результате исследования цивилизационных изменений, трансформации образования и духовности в эпоху глобализации и космизации представлен ряд основополагающих определений: антропокосмическая информационно-высокотехнологическая цивилизация, ноосферно-космическая цивилизация, образование и философия образования, концепция идеального образа человека будущего и др.

**Ключевые слова:** *цивилизация; образование; духовность; общество; космизация; ноосферно-космический; информационно-высокотехнологический; антропокосмический; космически-божественный; будущее человечества*

### Постановка проблеми.

На будь-якому етапі розвитку суспільства освіта є найвагомішою сферою людської діяльності. З настанням XXI ст. людська цивілізація вступила в нову епоху свого розвитку – епоху антропокосмічної інформаційно-високотехнологічної (ІВТ) технічної цивілізації, яка є перехідним етапом до майбутньої ноосферно-космічної цивілізації і характеризується розгортанням новітньої ІВТ революції, інтенсивним поширенням інформаційних

технологій, глобалізацією і космізацією суспільних процесів тощо. Відповідно до цього висувуються нові вимоги до освітнього й духовного розвитку в усіх вимірах. У цих умовах всебічне значення набуває формування нової освітньої парадигми – ноосферно-космічної, філософське осмислення якої полягає у формуванні високодуховного, космічно-духовного типу особистості. Актуальність і проблемність теми дослідження полягає у тому, що закономірністю ІВТ прогресу є не просто збільшення розумової частки в

сукупній суспільній праці, а й інформатизація, інноватизація, інтелектуалізація і творче збагачення й висока технологізація, що, в свою чергу, вимагає якісної випереджаючої освіти на основі пропонованої нами освітньої стратегії формування високої духовності молоді у контексті ІВТ прогресу [9], яку, на жаль, у близькій перспективі, зважаючи на нинішній незадовільний стан економіки і військово-політичної ситуації в Україні, повноцінно реалізувати не вдасться.

#### **Аналіз досліджень і публікацій.**

Грунтовний аналіз проблеми трансформації освіти в умовах глобалізації здійснений у праці І. Г. Коляди [5], де показано, що глобалізація, як об'єктивний процес зростання і зрощення національних економік, культур, соціальних систем, відбувається на фоні інтенсивного розвитку інформаційно-комунікаційних технологій. Відзначено, що розглядати процеси трансформації освіти неможливо поза даним контекстом. У ході дослідження встановлено, що основними причинами трансформації освіти виступають цивілізаційні зміни, соціально-економічні процеси в глобалізованому суспільстві, стрімкий розвиток інформаційних технологій, наслідком чого є формування відкритого освітнього простору.

Але нині поруч із глобалізацією відбувається і космізація людського буття – вихід людини за межі вузько земного, соціально інтегрованого існування у сферу єдиної «духовної космічної батьківщини» на основі епохальних досягнень космонавтики; впровадження в повсякденну діяльність людства елементів космічної техніки, космічної освіти, формування космічної свідомості, світогляду, духовності тощо.

Науково-технічний прогрес (НТП) середини XX ст. й ІВТ прогрес кінця XX ст. і початку XXI ст. практично знищили природу потужною технікою (техносфера) і новітніми хімічними речовинами (хімізація виробництва), радіоактивним випромінюванням атомних електростанцій (АЕС), що зазнали руйнувань, виробництво надлишкової теплової й електричної енергії промисловими підприємствами, яке до природного нагрівання сонячним випромінюванням додатково нагріває Землю, в результаті людство має глобальну еколого-кліматичну катастрофу, що загрожує йому омніцидом.

Світова історія вступила у XXI ст. До його початку інтенсивна стихійна діяльність людства призвела до таких значних збурень біосфери, які вона уже не здатна компенсувати. Одночасно з цим і напруженість у взаємодіях всередині само-

го світового суспільства вийшла далеко за допустимі межі. Наступив критичний, надзвичайно загрозливий для людства момент його історії. Його вдасться уникнути, на думку глобалістів В. В. Оленьєва та А. П. Федотова, якщо керуватися вищим методологічним принципом граничного узагальнення світу в математичному вигляді, покладеним в основу глобалістики як науки про сучасний світ. У працях глобалістів здійснено наукове відкриття фундаментальних закономірностей динаміки руйнування сучасного світу, які призведуть до глобальної катастрофи приблизно в середині XXI ст., оскільки неперервно зростає в часі індекс соціально-економічної дисгармонії суспільства, який є мірою не тільки поглиблення прірви між багатими і бідними країнами, але і мірою міжнародного тероризму, наркобізнесу, корупції, воєнних і релігійних конфліктів, мірою деградації культури й особистості. Наукове відкриття глобальної катастрофи в традиційно рухомому світі приблизно в середині XXI ст. є найважливішим фактом в житті сучасної земної цивілізації [6, 11].

Передбачення майбутнього людської цивілізації можливе тільки на основі вивчення і усвідомлення ментальних і життєвих пріоритетів спільнот людей в їх акмеологічних, ціннісних пріоритетах, адже ментальність – субстанція духовна й освітня – є результатом впливу на людину, особливо молоду, культури того чи іншого народу, його релігії, укладу життя, філософських ідей і, звичайно ж, освіти та багатовікового життєвого досвіду певного народу. Ментальна несумісність народів і націй – це загроза XXI ст. людству, – істинна трагедія сучасного і, цілком можливо, майбутнього цивілізації. Тому роль ноосферно-космічної освіти в переборенні негативних впливів ментальностей різних народів на майбутні ноосферно-космічні особистості неможливо переоцінити. Єдина надія – на об'єднуючу силу ідей, високих, космічно-божественних духовних цінностей і пріоритетів, здатних зупинити трагічний розкол земної цивілізації, згуртувати людей при всіх відмінностях їх ментальностей. Задача архіскладна, але іншого вибору просто не існує: або-або [7]. Людство, окрім духовно-ментальної й еколого-кліматичної кризи, браку прісної води, родючих ґрунтів, територій проживання, має ще ряд не розв'язаних катастрофічних криз: духовна, демографічна, антропологічна, ресурсно-продовольча, загроза третьої світової ядерної війни тощо. Тому людській спільноті з необхідністю потрібно розши-

ряти свій життєвий ареал за рахунок експансії в космос, освоювати нові землі – екзопланети космосу і створювати нову цивілізацію – ноосферно-космічну.

Ідея створення майбутньої ноосферно-космічної цивілізації як частини розумної матерії у Всесвіті не є соціальною утопією, оскільки космізм притаманний людству ще з часів античності, ноосферизм, як соціальний проект, сформований працями видатних філософів, таких як: І. Кант, Ф. Енгельс, Е. Леруа, Тейяр де Шарден, В. Вернадський та інших. Їх синтез відбувся в наш час активного освоєння космонавтами й астронавтами навколоземного космічного простору, включно з висадкою американських астронавтів на Місяць і дослідження поверхні Марса автоматичними радіо- і телезондами – марсоходами. Зневіра у майбутньому, страх перед прийдешнім, безвихідь, песимізм, байдужість, депресія – характерні риси багатьох концепцій західних соціологів і футурологів (Ж. Еллюль, Л. Мемфорд, Т. Розак, Дж. Байрем, Е. Мюрес, Р. Хейлбронер, Е. Тоффлер та ін.).

Концепція космічної експансії, виховання людини майбутнього шляхом формування планетарно-космічного світогляду і мислення, екологічного світогляду, людського в людині, розглянуті у працях О. Базалука, Г. Берегової, І. Ланцева; антропокосмізм, ноосферна освіта («ноосферна» парадигма), яка вбирає в себе космічні педагогіку, освіту і виховання знаходить місце у працях В. Андрущенко, О. Базалука, І. Біріч, О. Благі, К. Вентцеля, Л. Джахая, Н. Маслової, Т. Матусевич, М.Монтессорі, Д. Свириденка, Е.Ціолковського, А. Урсула та ін.; філософія освіти у світлі нової космологічної концепції розроблена О. Базалуком [2]; тлумачення ноосферно-космічної педагогіки, яка повинна базуватися на процесах навчання, виховання і розвитку підростаючих поколінь в епоху ІВТ прогресу в дусі антропокосмізму, формування у них ноосферно-космічних свідомості та світогляду, високої духовності, прогресивної ментальності, відповідальності за долю людства тощо, які будуть спрямовані на розв'язання глобальних криз сучасності й уникнення можливих наслідків планетарно-космічних катастроф, зокрема руйнування Землі у майбутньому, детально висвітлені у праці Н. Поліщук [9] та інших.

У напрямку освоєння планет близького космосу вже ведеться певна підготовча робота, зокрема главою Tesla Motors і SpaceX Ілоном Маском, який стверджує, що його космічна ком-

панія зможе відправити людей на Марс вже у 2024 році, а охоплення життям декількох планет може слугувати захистом від загрози зникнення людства. Адже астероїд або супервулкан може знищити нас, штучно створений вірус, випадкова поява мікроскопічної чорної діри в результаті фізичного експерименту, яка поглине Землю, катастрофічне глобальне потепління або інша руйнівна технологія може припинити наше існування. На розвиток людства пішло мільйони років, але за останні шістдесят років атомна зброя створила потенціал миттєвого самознищення. Раніше або пізніше наше життя має вийти за межі цієї синьо-зеленої кульки – або ми загинемо [3].

Всесвітньо відомий вчений, професор Стівен Хокінг наголосив, що Земля в кінцевому підсумку буде знищена руйнівною дією астероїдів і комет. І це не наукова фантастика, це гарантується законами фізики та теорією ймовірності. Щоб ризик знищення людства зменшити, необхідна експансія в космос, що повністю змінить майбутнє людства. Без цього космічного акту людство не має взагалі будь-якого майбутнього. Куди б ми не переміщалися, нам доведеться створювати нову цивілізацію, нам доведеться приймати практичні засоби зі створення нової екосистеми, ми повинні вчитися виживати в середовищі, про яке мало відомо, і нам потрібно буде розглянути питання про транспортування декількох тисяч людей, тварин, рослин, грибків, бактерій, комах тощо. На думку С. Хокінга, Місяць і Марс були б найкращими місцями для започаткування перших колоній, при цьому місячну базу можна було б створити протягом 30 років, а марсіанський форпост протягом 50 років. Він також запропонував не залишитися в Сонячній системі, адже й вона не вічна і взяти участь у космічній подорожі до найближчої зіркової системи Alpha Centauri, де, як показали астрономи, існує екзопланета, відома як Proxima B, яка придатна для життя [10].

Отже, людство, не дивлячись на всі сучасні негаразди, все ж готується до переселення на екзопланети космосу. Питанням космічних подорожей присвячена праця філософа Олега Базалука «Космические путешествия – путешествующая психика». Зокрема, в ній стверджується: «Як тільки населення держав Землі відчують свою значимість в єдиному пориві вийти за планетарні масштаби і освоїти простори Всесвіту, багато поточних проблем на міждержавних рівнях відійдуть на другий план. Головне, кожна

людина, кожна нація і народність отримають реальну, актуальну, глобальну мету свого життя – присвятити себе освоєнню космосу, вивести земну цивілізацію на рівень космічної сили» [1, с.8].

Таким чином, однією з найсерйозніших проблем, породжених науково-технічною, а нині ІВТ революцією, є проблема подальшого вдосконалення системи освіти, бо з освітою пов'язане все життя людини (концепція неперервної і випереджаючої освіти). Наука, яка базується на прогресивно-ментальній, високодуховній, стратегічно обґрунтованій системі освіти та виховання, має стати фактором збереження цивілізації і культури у сучасному глобалізованому світі, адже всі катастрофічні загрози людству в минулому створили наука, освіта, бездуховність і безвідповідальність вчених [8].

**Мета дослідження** полягає в тому, щоб дати цілісне уявлення про освіту та духовність в антропокосмічній ІВТ цивілізації, яка є необхідним перехідним етапом до майбутньої ноосферно-космічної цивілізації, розкрити її суттєві риси й особливості, виявити тенденції і перспективи розвитку сфери освіти і її вклад у духовне становлення молоді в глобалізованому і космізованому світі.

#### **Виклад основного матеріалу.**

Отже, в кінці ХХ і на початку ХХІ ст. світ людей і природа на планеті Земля корінним чином змінилися. Земна цивілізація перетворюється з постіндустріальної в антропокосмічну ІВТ і технічну цивілізацію на основі всезростаючого ІВТ і космічного прогресу та цивілізаційних змін, зумовлених ними. ІВТ прогрес – це глобальне енерго-інформаційно-інноваційне-техно-технологіко-космічне і цивілізаційне явище, що нині інтенсивно розвивається (здійснюється ІВТ революція) і суттєво деформує біологічну і духовну основу особистості – фізичний організм людини, її розум, свідомість, духовність і науково-філософський та антропокосмічний світогляд.

У нашому розумінні антропокосмічна ІВТ технічна цивілізація – це сучасна перехідна до майбутньої ноосферно-космічної цивілізації фаза земної цивілізації з її матеріальними і культурними цінностями: науковими, філософськими, педагогічними, високотехнологічними, технічними, інформаційно-знансєвими, культурно-мистецькими звершеннями, яка здійснила віковичну мрію людства – вийшла в ближній космос та освоєє його, і, в недалекому майбутньому, ноосферно-космічно виховані представники якої переселяться на штучні космічні орбітальні

житлові комплекси типу циліндрів О'Нейла або на твердотільні планети (Місяць, Марс), найбільш придатні серед інших планет для життя в межах Сонячної системи, а згодом і на екзопланети Всесвіту; здійснила науково-технічну революцію і здійснює ІВТ революцію, що зумовило окрім появи величезних матеріальних благ та ІВТ, науково-технічних і культурно-мистецьких досягнень, глобальні цивілізаційні зміни та кризи, які загрожують існуванню людства й планеті Земля.

У період переходу від антропокосмічної ІВТ технічної цивілізації до майбутньої ноосферно-космічної цивілізації та підготовки до майбутнього переселення ноосферно-космічно вихованої частини людства на екзопланети космосу необхідно підготувати молоду людину до швидкого сприйняття й обробки величезних обсягів інформації, до оволодіння сучасними й майбутніми ІВТ засобами і методами та технологією роботи з ними, космічними і космологічними знаннями. При осмисленні проблем і завдань, що виникають, неминуче доводиться звертатися до базисних філософсько-освітніх засад у світлі нових космологічної та антропокосмічної концепцій [2,8], оскільки очевидним фактом сучасної реальності є зростаюча духовна спустошеність і моральний занепад людської особистості.

Беручи до уваги деякі сучасні тенденції, новим напрямком змісту філософії освіти повинна стати інноваційна складова, а саме філософія освіти в світлі нових космологічної й антропокосмічних концепцій. І перед нею виникає питання: як сполучити ідеал універсально освіченої людини з постійно зростаючим потоком інформації, яку вже суто фізично неможливо засвоїти. Тому, насамперед, необхідна переорієнтація освіти сучасного суспільства на продукування й функціонування саме ноосферно-космічних науково-філософських знань. З урахуванням цивілізаційних змін, викликаних ІВТ прогресом, має розглядатися якісна своєрідність інноваційного типу особистості – ноосферо-космічна особистість.

Що ж стосується засобів навчання і педагогічних технологій, то вони якісно і кількісно відстають від усвідомлення цінностей і мети освіти. Адже освіта позбавляється найважливішої випереджаючої, прогностичної функції, тому втрачається можливість впливати на суспільні ідеали, вести активну перетворюючу роботу з їх удосконалення. Це тим більше необхідно, оскільки

мова йде про виживання людства. Споживацькі цінності світу приватного підприємництва і ринкової конкуренції витіснили на обочину моральні й духовні цінності суспільства. Тільки освіта може своїми власними засобами вплинути на глобальні, загальноцивілізаційні, геополітичні процеси. Тому потрібні прориви стратегічного масштабу, особливо в освіті й духовно-моральному вихованні молодого покоління, необхідно принципово по-новому підходити до обґрунтування й реалізації філософських концепцій, стратегічних орієнтирів і політичних доктрин у сфері освіти, особливо ноосферно-космічної, яка знаходиться на головному напрямку прориву в ноосферно-космічне майбутнє через антропокосмічну ІВТ і технічну цивілізацію і здатна знайти перспективну відповідь на виклики цього майбутнього, лише на основі чітких прогностично орієнтованих філософсько-освітніх і космологічних підходів, які враховують довготривалі тенденції розвитку світового освітнього процесу. З цією метою наведемо основні ноосферно-космічні концептуальні визначення.

У філософському дискурсі ноосферно-космічна цивілізація – це майбутнє людське суспільно-історичне антропокосмічне утворення, яке буде локалізоване у просторі як на Землі, доки вона і частина людства, що не переселилася в космос, будуть існувати, так і на екзопланетах космосу, як у земному, так і галактичному часі, яке пройшло такі ієрархічні рівні техногенних цивілізацій, як антична, римська, середньовічна, доіндустріальна, індустріальна і постіндустріальна цивілізації, що призвели до таких цивілізаційних змін під впливом ІВТ, соціального та космічного прогресу, коли зникли: процеси відчуження працюючої людини від засобів виробництва, матеріальних і духовних цінностей, знешкоджені засоби масового знищення людей і розв'язані всі глобальні катастрофічні кризи, які загрожують людству омніцидом; це нова суспільна формація, в якій відсутнє нагромадження капіталу, процвітає демократія, відбулися кардинальні зміни політичного устрою у напрямку рівноправ'я і соціального благополуччя в усіх національно-етнічних утвореннях, набрали чинності нові, без експлуатації і насилля, умови життя людей, космічно-божественні: освіта, світогляд, мислення, духовність; це інтелектуальний високодуховний (космічно-божественний) тип суспільства, що сміливо впроваджує інноваційні практики й технології в освіту й виховання і вміє цілеспрямовано, виходячи зі своєї

культурної, прогресивної ментальності самостійно зі знанням справи переживати і ліквідувати глобальні та цивілізаційні кризи; це майбутня земно-космічна цивілізація з її розумом, матеріальними і культурними, науково-філософськими, високотехнологічно-технічними, інформаційно-знаннєвими й інноваційно-мистецькими зверненнями, яка здійснила віковічну мрію людства – перехід нинішньої ІВТ біосфери у ноосферно-космічну антропосферу та освоєє екзопланети космосу з метою збереження генофонду людства; цивілізація, яка заснована на високій, космічно-божественній духовності її громадян, гармонійній взаємодії в системі «людина – суспільство – природа – космос» на освоєних людством екзопланетах космосу [4] і є необмеженою у часі, вона постійно розширюється у просторі [6, 11], тобто постійно здійснює експансію людства не тільки у ближній, але й в далекий космічний простір [4]. В останній поки що у вигляді роботизованих радіозондів.

Ноосферно-космічна освіта – система випереджаючого педагогічного впливу на учнів і студентів із метою ознайомлення їх із процесом і результатами дослідження й освоєння космосу, формування в них ноосферно-космічного світогляду, який базуватиметься на усвідомленні людиною своєї єдності з космосом і матеріальними об'єктами Всесвіту та їх системами й еволюцією Світобудови, підготовки їх як майбутніх спеціалістів космічної галузі, астрономії, космогонії і космології, виховання їх як особистостей, які будуть здатні переселитися і жити на інших екзопланетах космосу та утворити в майбутньому високоосвічену й високодуховну ноосферно-космічну цивілізацію, а також спілкуватися з іншими можливими цивілізаціями й допомагати землянам. Ноосферно-космічна освіта закладає фундамент для формування ноосферно-космічної філософії.

Ноосферно-космічна філософія освіти – розділ філософії, який базується на антропокосмізмі й охоплює питання всезагального зв'язку людини і Всесвіту, на уявленні, що людина – це закономірне явище не тільки в масштабах Землі, як космічного об'єкту, але й всього нескінченного космосу; формує у підростаючого покоління за допомогою ноосферно-космічної педагогіки, освіти і виховання світогляд, свідомість і духовність в душі антропокосмізму, космізації людського буття та визначає методологію й методи формування ноосферно-космічних особистостей – лідерів заселення космосу у період заготрення глобальних криз сучасності.

Концепція ідеального образу молодшої людини майбутнього – це формування особистості майбутньої ноосферно-космічної цивілізації, якій притаманна гармонія найвищих ноосферно-космічних якостей: розуму, духовності, моральності, ментальності і божественності при гармонійному сполученні з світоглядом і свідомістю, психікою та емоційністю, мудрістю й ментальністю, досконалим та витривалим фізичним тілом. Такі властивості забезпечать організмам космічних мандрівників (чоловікам і жінкам) здатність долати величезні галактичні й міжгалактичні простори в десятки й сотні, тисячі й мільйони світлових років зі швидкістю, близькою до швидкості світла, витримувати колосальні короточасні перевантаження при розгоні й гальмуванні космічного корабля, їхню повну і тривалу відсутність в стані невагомості при інерціальному польоті, дію потужних сил гравітації при зупинках на далеко більш масивних екзопланетах ніж Земля. Такі властивості космічним мандрівникам необхідні, адже доведеться засвоювати і переробляти величезні масиви інформації, щоб забезпечити галактичні і міжгалактичні подорожі й життєдіяльність цивілізації на екзопланетах, у результаті чого маса мозку, а, отже, і голова організму будуть пропорційно зростати [1], в той час як інші частини тіла внаслідок тривалої відсутності фізичних навантажень в стані невагомості при надто тривалих інерціальних польотах будуть зменшуватися; діяльність розуму таких особистостей також буде спрямована на реалізацію внутрішніх творчих потенціалів у справі допомоги Землі, доки вона сама і її мешканці будуть існувати за рахунок освоєння об'єктів, речовини й енергії космосу; такі ноосферно-космічні особистості будуть здатні колонізувати екзопланети космосу і жити та діяти в ньому практично вічно в умовах високорозвиненої, високодуховної ноосферно-космічної цивілізації, любити Бога, забезпечити репродуктивні функції своїх організмів з метою народження нових поколінь та спілкуватися і взаємодіяти з далеко більш розвиненими представниками космічно-інопланетних цивілізацій, інакше людство зникне як частина розумної матерії Всесвіту.

Визначення антропокосмічної концепції, ноосферно-космічних: педагогіки, методів виховання, світогляду і свідомості, високої, космічно-божественної духовності, прогресивної ментальності викладені у працях Н. Поліщук [8,9].

Корінні перетворення у справі впровадження ноосферно-космічної освіти можливі тільки при умові першочергового вирішення найбільш загальних освітніх проблем, що визначають роль і місце освіти в рішенні глобально-космічних цивілізаційних задач. Звісно, що основний освітньо-виховний тягар ляже на педагога, якому потрібно теж змінитися – стати антропокосмічно-гуманним, ноосферно-космічно духовним. Адже, метою у справі виховання молодого покоління має стати виховання ноосферно-космічної особистості, високодуховного, космічно-божественного громадянина і лідера з освоєння екзопланет космосу – людини майбутнього, яка усвідомлює, що ніякий інший розвиток – економічний, науково-технічний, високотехнологічний, інноваційний чи інформаційний – не може вивести людство з історичної безвиході, якщо він не буде підкріплений високодуховною революцією при розв'язанні проблеми переходу від людини земної до людини космічної, а відтак, від людини розумної до людини високодуховної, космічно-божественної, перебудовою її свідомості та світогляду у сторону антропокосмічних людських духовних і моральних якостей та цінностей.

#### **Висновки.**

Отже, у зв'язку з науково-технічним й ІВТ прогресом і викликами ХХІ ст., охарактеризовано основні напрями трансформації освіти та духовності з огляду на ефекти та ризики, що їх супроводжують в епоху глобалізації і космізації. Філософія освіти зобов'язана відповісти на питання, яким шляхом має розвиватися освіта нині і в період переходу до ноосферно-космічної цивілізації, в чому мають полягати її нинішні і стратегічні ноосферно-космічні пріоритети й цінності, її найважливіші функції. В цьому й має полягати сенс ноосферно-космічної філософії освіти, її зміст і практико-орієнтовані технології. Антропокосмізм і необхідність переселення ноосферно-космічно вихованої частини людства, а це перш за все молоді люди, на екзопланети космосу нині перейшли із сфери наукових космічних теорій і футурології в негайну практичну потребу, а точніше негайну дію з колонізації космосу, інакше людство спіткає вселенська катастрофа, омніцид.

Привабливість професії високодуховного вчителя з ноосферно-космічним світоглядом, формування поваги суспільства до нього в будь-якій державі має бути першочерговим

завданням загальнодержавного масштабу, а також в центрі уваги її мусить бути проблема впровадження ноосферно-космічної освіти і якісної підготовки високодуховного педагога – як особистості в контексті цивілізаційних змін так і громадянина-патріота у сфері ментальних рис українського етносу. Адже становлення України як молодій держави європейського типу супро-

воджується проблемами, що пов'язані з світоглядом, моральним і духовним потенціалом людини і суспільства. Тим часом очікуваного швидкого прориву в освітній галузі не відбувається, бо спершу має статися ноосферно-космічний «тектонічний зсув» на рівні особистості, на рівні основного суб'єкта освітнього процесу – молодій людини.

### БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ

1. Базалук О. А. Космические путешествия – путешествующая психика: курс лекций / О. А. Базалук. – Киев: КНТ, 2012. – 424 с.
2. Базалук О. А. Философия образования в свете новой космологической концепции: учебник / О. А. Базалук. – Киев: Кондор, 2010. – 458 с.
3. Vens E. Elon Musk: Tesla, SpaceX, and the Quest for a Fantastic Future / E. Vens. – New York, NY: Ecco, an imprint of HarperCollinsPublishers: Ebury Publishing, 2015. – 416 p. doi: 10.1080/00332747.2016.1179511
4. Джахая Л. Г. Место человека в масштабах Земли и космоса / Л. Г. Джахая / В коллективной монографии «Образ человека будущего: Кого и Как воспитывать в подрастающих поколениях». – Киев: МФКО, 2013. – Т. 3. – С. 27-38.
5. Коляда І. Г. Особливості трансформації освіти в епоху глобалізації / І. Г. Коляда // Науково-теоретичний альманах «Грані». – 2017. – Т. 20. – № 8. – С. 37-42. doi: 10.15421/1717111
6. Оленьев В. В. Глобалистика на пороге XXI века / В. В. Оленьев, А. П. Федотов // Вопросы философии. – 2003. – № 4. – С. 18-30.
7. Поліщук Н. В. Виховання прогресивної ментальності молоді в умовах цивілізаційних змін за впливу інформаційно-високотехнологічного прогресу / Н. В. Поліщук // Науково-теоретичний альманах «Грані». – 2016. – Вип. 10. – С. 19-24. doi:
8. Поліщук Н. В. Духовність молоді перед викликами інформаційно-високотехнологічного прогресу – Рівне: О. Зень, 2016. – 336 с.
9. Поліщук Н. В. Освітні стратегії формування духовності молоді у контексті інформаційно-високотехнологічного прогресу: дис... докт. філософ. наук: 09.00.10 – філософія освіти / Н. В. Поліщук. – Київ, 2017. – 466 с.
10. Stephen Hawking. Human race is doomed if we do not colonise the Moon and Mars / Sarah Knapton, SCIENCE EDITOR. – Retrieved from: <https://www.telegraph.co.uk/science/2017/06/20/human-race-doomed-do-not-colonise-moon-mars-says-stephen-hawking/>
11. Федотов А. П. Глобалистика: Начала науки о современном мире / А. П. Федотов. – 2-е издание. – М.: Аспект Пресс, 2002. – 224с.

### REFERENCES

1. Bazaluk, O.A. (2012). *Kosmicheskie puteshestviia – puteshestvuiushchaia psikhika: kurs lekcii [Space travel – travelling mentality: a rate of lectures]*. Kyiv [in Ukrainian].
2. Bazaluk, O.A. (2010). *Filosofia obrazovaniia v svete novoi kosmologicheskoi kontseptcii: uchebnik [Philosophy of formation in a view of new cosmological concepts: the textbook]*. Kyiv [in Ukrainian].
3. Vens, E. (2015). *Elon Musk: Tesla, SpaceX, and the Quest for a Fantastic Future*. New York, NY: Ecco, an imprint of HarperCollinsPublishers: Ebury Publishing. <https://doi.org/10.1080/00332747.2016.1179511>
4. Dzhakhiaia, L.G. (2013). Mesto cheloveka v masshtabakh Zemli i kosmosa [Place of the person in scales of the Earth and space]. In the collective monography «The Image of the person of the future: Whom and How to bring up in rising generations», 3, 27-38. Kyiv: MFKO [in Ukrainian].
5. Kolyada, I.G. (2017). Osoblyvosti transformatsiyi osvity v epokhu hlobalizatsiyi [Features of the transformation of education in the era of globalization]. *Scientific and theoretical almanac «Grani»*, 20(8), 37-42. doi: 10.15421/1717111 [in Ukrainian].
6. Oleney, V.V., & Fedotov, A.P. (2003). Globalistika na poroge XXI veka [Global studies on threshold XXI of a century]. *Questions of philosophy*, 4, 18-30. [in Russian]
7. Polishhuk, N.V. (2016). Vykhovannja prohresyvnnoi mentalnosti molodi v umovakh cyvilizacijnykh zmin za vplyvu informacijno-vysokotekhnologichnogho prohressu [Education of progressive mentality of youth in conditions of civilizations of changes for influences information-hightechnological progress]. *Scientific and theoretical almanac «Grani»*, 10, 19-24. doi: 10.15421/1716100 [in Ukrainian]

8. Polishhuk, N.V. (2016). *Dukhovnistj molodi pered vyklykamy informacijno-vysokotekhnologichnogho proghresu: monoghrafija* [Spirituality of youth before calls information-hightechnological progress: the monography]. Rivne [in Ukrainian].
9. Polishhuk, N.V. (2017). *Osvitni strategiji formuvannja dukhovnosti molodi u konteksti informacijno-vysokotekhnologichnogho proghresu* [Educational strategies formation of spirituality of youth in the context of information-highlytechnological progress]. Doctor's thesis. Kyjiv [in Ukrainian]
10. Hawking, S. (2017). *Human race is doomed if we do not colonise the Moon and Mars*. Sarah Knapton, Science editor. RETRIEVED FROM: <https://www.telegraph.co.uk/science/2017/06/20/human-race-doomed-do-not-colonise-moon-mars-says-stephen-hawking/>
11. Fedotov, A.P. (2002). *Globalistika: Nachala nauki o sovremennom mire. Kurs lekcii* [Global studies: the Beginnings of a science about the modern world. A rate of lectures]. Moscow: Aspekt Press [in Russian].

**Поліщук Наталія Володимирівна**

Доктор філософських наук, доцент  
Рівненський державний гуманітарний університет  
33000, Рівне, вул. Пластова, 31

**Polischuk Natalia**

Doctor of Philosophical Sciences, Associate Professor  
Rivne State Humanitarian University  
31, Plastova Str., Rivne, 33000, Ukraine

Email: pnv202@ukr.net      ORCID: 0000-0001-9498-4837

Цитування: Поліщук Н.В. Особливості трансформації освіти й духовності в епоху глобалізації та космізації / Н.В. Поліщук // Науково-теоретичний альманах «Грані». – 2018. – Т. 21. – № 8. – С. 103-111.

Citation: Polischuk, N.V. (2018). Osoblyvosti transformatsii osvity y dukhovnosti v epokhu hlobalizatsii ta kosmizatsii [Features of transformation of education and spirituality in an era of globalization and cosmization]. *Scientific and theoretical almanac «Grani»*, 21(8), 103-111.

Стаття надійшла / Article arrived: 14.08.2018

Схвалено до друку / Accepted: 24.08.2018